

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1977

BRNO 1980

ÚNĚTICKÝ HROB ZE SUCHOHRDEL U MIROSLAVI

/ okr. Znojmo /

Milan S t l o u k a l , Národní muzeum , Praha

Při záchranné akci S. Stuchlíka v Suchohrdlech u Miroslavi byl v r. 1976 odkryt porušený hrob únětické kultury. K antropologickému rozboru byla dodána z tohoto hrobu silně poškozená kostra dospělého člověka. Lebka má strmé čelo s plochými nadočnicovými oblouky a plochou glabelou II. stupně, horní okraje očí jsou ostré, bradavkové výběžky malé, úhly dolní čelisti slabě stočené dovnitř. Lebeční švy jsou zcela otevřené, trvalý chrup velmi slabě obroušen, zuby moudrosti ještě nedosáhly úrovně ostatních zubů. Lebku je možno zčásti proměřit :

největší délka lebky /1/	185
biaurikulární šířka /11/	105
nadušní výška lebky /20/	112
temenní oblouk /27/	113
tylní oblouk /28/	128
temenní tětiva /30/	106
tylní tětiva /31/	102
kondylová šířka mandibuly /65/	115
bigoniální šířka /66/	94
výška brady /69/	36
výška ramene mandibuly /70/	60
šířka ramene mandibuly /71/	29

Výška postavy mohla být vypočítána na základě délky levé holenní kosti na asi 160 cm /podle Bachových tabulek s použitím korekce pro tibia /.

I když není zachována pánev není podle tvaru lebky v tomto případě sporu o tom, že jde o pohřeb ženy, a to mladé, zemřelé asi ve věku mezi 20 a 30 lety.

Úněticer Grab aus Suchohrdly bei Miroslav / Bez. Znojmo /. Bei einer Rettungsaktion von S. Stuchlík wurde im Jahre 1976 in Suchohrdly ein Grab der Úněticer Kultur abgedeckt. Nach der anthropologischen Analyse handelt es sich um die Bestattung einer jungen Frau, im Alter zwischen 20 und 30 Jahren verstorben. Den Schädel kann man zum Teile vermessen, die Höhe der Verstorbenen kann mit 160 cm abgeschätzt werden.

ÚNĚTICKÉ SÍDLIŠTĚ U DOLNÍCH DUNAJOVIC

/ okr. Břeclav /

Bohuslav K l í m a , jr. , Ped. fak. UJEP Brno

'Obr. 7 /

V širším okolí obce Dolní Dunajovice provedli v roce 1976 a 1977 pracovníci Moravských naftových dolů v Hodoníně řadu úspěšných zkušebních vrtů. Objevili tak významné ložisko zemního plynu, které dalšími vrtvy přesně lokalizovali do prostoru mezi obcemi Dol. Dunajovice a Dol. Věstonice. Podle usnesení vlády republiky bylo ložisko ve velmi krátké době připraveno k těžbě a napojeno na ústřední spotřebitelskou síť. Práce spojené s ukládáním propojovacího potrubí mezi jednotlivými vrtvy a pak i mezi sběrnou stanicí a hlavní plynovodní trasou u Hustopečí probíhaly velmi rychle a nedovolovaly rozvinout větší zachraňovací archeologické práce. Podrobný průzkum otevřených výkopů se prováděl průběžně a kromě naleziště u Dol. Dunajovic přinesl zjištění jen několika sídlištních jam v katastru obcí Strachotín a Pouzdřany.

Příkop pro spojovací potrubí o šířce 180–250 cm a o hloubce 120–160 cm procházel východně od Dunajovic rovnoběžně se státní silnicí Brno–Mikulov směrem k jihu. V úseku dlouhém 125 metrů při jihovýchodním okraji obce rozrušil osm objektů ze starší doby bronzové. Zbytky bagrem zachycených jam se zde velmi zřetelně rýsovaly ve stěnách výkopu. Z povrchové černozemní půdy o mocnosti 50–70 cm se zahlubovaly do světlého, písčitého a silně provlhčeného podloží, kterým prostupovaly vrstvy jílovité. Všechny zbytky objektů byly urychleně prozkoumány 24. a 25.7. ještě krátce před uložením potrubí a zahrnutím průkopu. Vyzvednuté z nich předměty, hlavně střepový materiál a kosti, utrpěly hodně úložnými podmínkami. Většina špatně vypálených zlomků keramiky o značném procentu písku byla poznamenána účinky silně provlhčeného prostředí. Vedle několika charakteristických částí nádob únětické kultury pochází z výplně objektů více atypických zlomků keramiky a fragmenty zvířecích kostí, hlavně tura domácího, vepřea psa.

Zajímavým se jevil především objekt č.1, který v malé a ostře zahloubené jámě obsahoval dvě do sebe vložené misky, překryté velkým pískovcovým blokem. Větší z misek se dochovala v tak špatném stavu,

Ze se při vyzdvihování zcela rozpadla. Zatím co ostatní sídlištní jámy obsahovaly jen nepatrné množství keramického materiálu, poskytla ho více sídlištní jáma č.2. Ze získaných střepů mohla být rekonstruována horní polovina větší nádoby zásobnicového charakteru, zdobená v podhrdlí dvěma úzkými horizontálními žlábků a pod nimi hrubým prstováním v šikmém směru. Průběh žlábků přerušovaly dva pupíky. Dále se z této jámy podařilo zachránit části tří středně velkých nádob. Jedna je hrncovitěho tvaru s vyhnutým okrajem. Ve střední části těla je zdobena třemi horizontálními žlábků, přerušovanými rovněž pupíky, od nichž prochází směrem ke dnu táž žlábková výzdoba. Další dvě části nádob jsou velké střepy bez výzdoby s vyhnutým a zaobleným okrajem. V tomto objektu se nacházel také zlomek keramického závaží, jeden rohovecový ústěp a na dně více roztroušených dřevěných uhlíků. Pozoruhodným byl dále objekt č.5, který obsahoval porušený a patrně vykradený únětický hrob se značně zvětřalými zbytky kostry. Dlouhé kosti nohou nasvědčovaly skrčené poloze a kryly v prostoru pánve malý profilovaný hrnek s ouškem bez výzdoby. Kostí horní poloviny těla se zachovaly pouze ve fragmentech a zcela zpřeházené.

Nálezy získané z osmi rozrušených objektů u Dolních Dunajovic dokládají východně od jihovýchodního okraje obce existenci únětického sídliště a spadá i pohřebiště ze starší doby bronzové, které rozšiřuje dřívější nálezy téže kultury na území obce a nové objevy v jejím okolí.

P o z n á m k a :

1 K. Schirneisen, Vorgeschichtsfunde aus dem Brünner Gebiet und aus Südmähren. Zeitschrift f. Geschichte Mährens und Schlesiens 34, 1932, 110 a d.

Únětické Siedlung bei Dolní Dunajovice / Bez. Břecław /. Bei Erdarbeiten, die zum Anschluss der einzelnen Bohrungen des bedeutenden Erdgasleiters zwischen Dolní Dunajovice und Dolní Věstonice und seiner Ableitung in das Zentralnetz bei Hustopeče führten, wurden erfasst und im Rahmen der Rettungsgrabungen Siedlungsobjekte bei Dolní Dunajovice, Strachotín und Pouzdřany untersucht.

Der Bagger störte beim Aushub für die Verbindungsleitung am südöstlichen Rand der Gemeinde Dolní Dunajovice acht Objekte aus der Mittleren Bronzezeit. Das erste von diesen enthielt unter einem grossen Sandsteinblock, zwei ineinander gelegte Schüsseln, das zweite einige grössere Gefässsteile und mehr atypisches Scherbenmaterial gemeinsam mit Tierknochen. Objekt Nr. 5 war vermutlich ein ausgeraubtes Grab mit durcheinandergeworfenen unkompletten Skelettüberresten und einem kleinen Topf mit Henkel. Die übrigen Objekte enthielten nur wenig und ziemlich fragmentarisches grösstenteils atypisches Scherbenmaterial. Die Ergebnisse der schnellen Rettungsaktion erweitern die früheren Funde der Únětické Kultur im Raume der Gemeinde und neue Entdeckungen in ihrer Umgebung.

DRUHÝ ROK VÝZKUMU ÚNĚTICKÉHO POHŘEBIŠTĚ VE ŠTĚRKOVNĚ STÁTNÍHO STATKU V MUŠOVĚ

/okr. Břecław /

Stanislav Stuchlík, AŮ ČSAV Brno

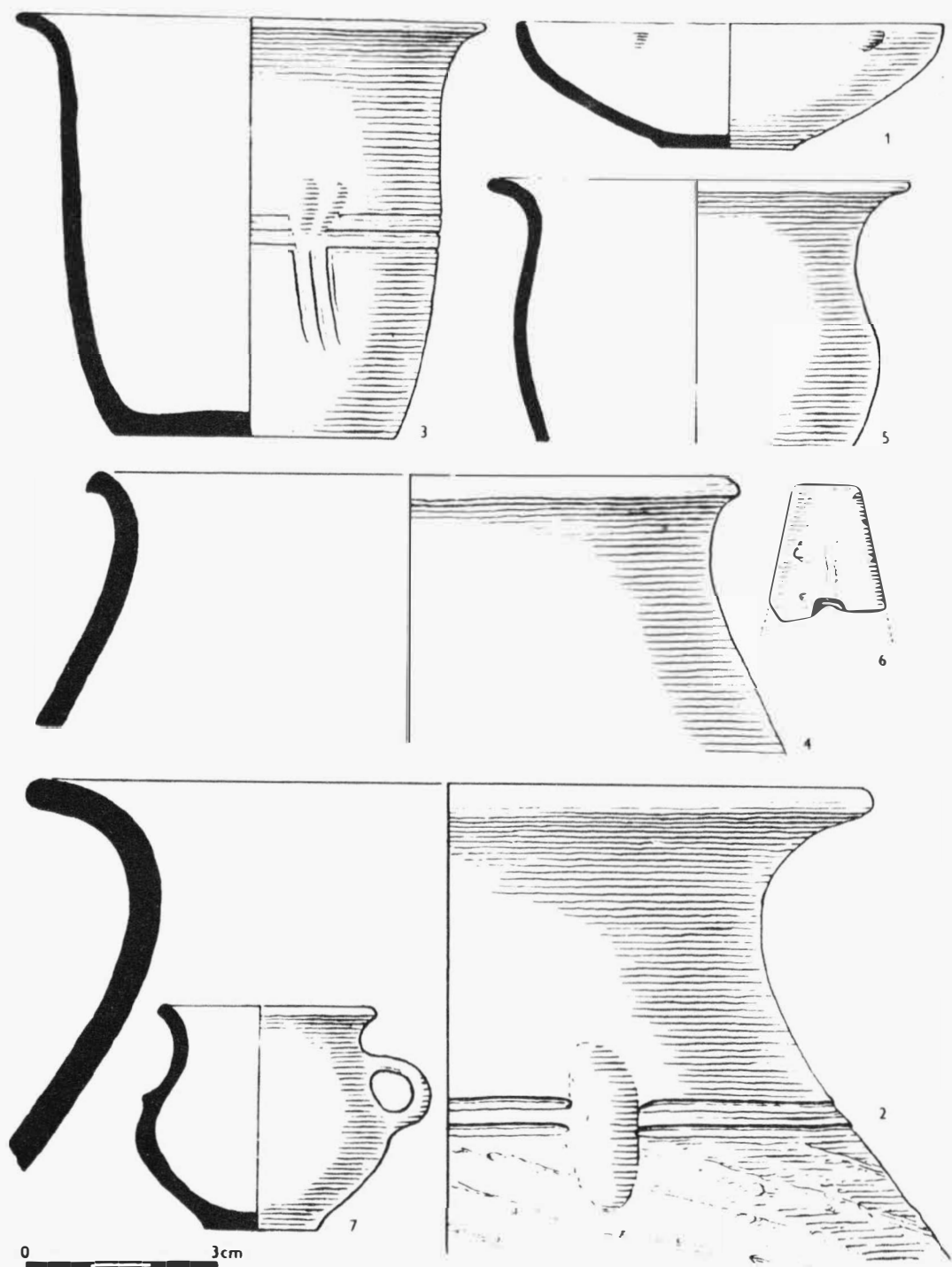
/Obr. 8 /

Od března do května a od září do října 1977 probíhal opět záchranný výzkum únětického pohřebiště ve štěrkovně Státního statku v Mušově. Naleziště, ležící v trati "Na pískách" /někdy zvané též "Pisky" /, se nachází asi 2,5 km jižně od Mušova na pravém břehu Dyje v blízkosti kóty 177. V sezoně 1976 zde bylo prozkoumáno 30 objektů, z čehož větší část tvořily hroby únětické kultury. Dále byly ve štěrkovně prozkoumány ještě sídlištní objekty z eneolitu, mladší doby bronzové a latěnu.

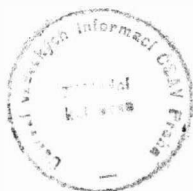
V roce 1977 se na lokalitě zachránilo dalších 30 objektů. Část objektů tvořily kúlové jamky, u nichž se však nepodařilo vysledovat půdorys žádné stavby a pro nedostatek materiálu je nebylo možno ani datovat. Ojedinelé se objevily i jámy z doby bronzové a latěnu. Podstatnou část prozkoumaných objektů tvoří opět hroby únětické kultury. Většina jich byla vykradena a ve všech případech byl zásah veden na horní polovinu těla. V řadě hrobů se podařilo zjistit i stopy po dřevěných rakvích.

Nevykradených hrobů bylo na pohřebišti pouze několik. Patří mezi ně například hrob 40 s pohřbem dítěte, který obsahoval 3 nádoby a řadu bronzových předmětů. Na krku dítěte spočíval nákrčník z bronzové tyčinky, na prsou byla jehlice, na ruce byl pár náramků z bronzového plechu zdobeného vybitými ornamentem a na nohou byl pár náramků borotického typu, které byly v tomto případě použity jako nánožníky.

Zcela unikátní byl však hrob 58, který na půdorysu měřil 370x220 cm a jeho hloubka činila 420 cm. Hrobová jáma byla vyplněna obrovským množstvím velkých kamenů, které tvořily souvislou vrstvu od povrchu až po rakev. Pohřeb byl uložen v dřevěné rakvi, která byla vytesaná z kmene stromu a byla rovněž obložena kameny. Hrob byl vykraden a z původního obsahu zůstal pouze velký hrnek, malé osudíčko

Obr. 7
 Dolní Dunajovice /okr. Břeclav/. Sídliště únětické kultury. Výběr nálezů z objektů. 1 obj.č. 1; 2-6obj.
 č.2; 7 obj.č. 5. - Siedlung der Úněticer Kultur. Fundauswahl aus Objekten. 1 Obj.Nr. 1; 2-6 Obj.Nr.2;
 7 Obj.Nr. 5.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1977

- Vydává : Archeologický ústav ČSAV v Brně , sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor : Akademik Josef Poulík
Redaktoři : Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhovský
Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby : doc. dr. B. Klíma, A. Malinková, A. Šik
Na titulním listě : Bronzová dýka z únětického pohřebiště v Mušově
Tisk : Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Gottwaldov, provoz 34 - Kyjov
Evidenční číslo : ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis - 450 kusů - neprodejné